

stadsleven

Het 'maanbonzen' keert weer terug

Ook een journalist is soms onwettend. Anders zie je officiële, internationale 'aanroepcodes' van zendamateurs toch niet aan voor kentekenplaten? Maar geef toe (zie de foto): die gele platen naast de voordeur van Hilde en Koos Sportel aan de Albert Schweitzersingel lijken daar wel heel erg op.

Dat 'PA' voor de cijferreeks zijn de eerste letters van 'Pays-Bas'. De Lage Landen dus. En zo'n code krijg je na het behalen van een zendmachtiging.

„Die platen hebben we twintig jaar geleden laten maken,” legt Hilde uit. „We willen uitstralen dat we erbij horen.”

Aan de gevel hangt óók een camera. Wat daarvan de reden is, blijkt later, binnen.

Hilde (65) en Koos (61) zijn kopstukken in de wereld van radiogolven. In 2008 werden ze uitgeroepen tot *Zendamateurs van het Jaar*, vanwege hun inzet voor de Vereniging voor Experimenteel Radio Onderzoek in Nederland (Veron). Hilde is voorzitter van de afdeling Amersfoort, die onder meer lezingen organiseert.

De hobby, als dat woord tenminste de lading dekt, domineert het leven van het echtpaar. Op vakantie met de camper gaat er altijd een 'zendertje' mee. Koos, glimmend: „Niets mooiers dan aan de Zwarte Zee met Amersfoort praten.”

De tijd van de 'bakkies' ligt ver achter hen. Koos herinnert zich levendig hoe hij als jochie van 13 of 14 radiootjes in elkaar zette en huizenhoog opzag tegen de leiders van Veron, vaak hoge militairen; die maakten in zijn ogen verbinding met God. Moet je zien wat er nu op het dak staat. De enorme mast lijkt wel een boom. Naar de schuur lopen lange draden, bedoeld voor de korte golf. De kleine 'vertakkingen' maken straalverbindingen mogelijk. De zelfbouw (!) heeft heel wat stormen doorstaan. „We hebben er weleens met angst en beven naar staan kijken.”

Vroeger was Koos, oud-radiomonteur van Defensie, hartstikke blij met een bereik van een paar meter, binnenshuis, dankzij radargolven. Nu is een verbinding over duizenden kilometers een eitje. Er zijn zelfs wedstrijden in wie het verst komt. „Bij mooi weer kun je prachtige verbindingen tot stand brengen, bijvoorbeeld met iemand in Borneo, toch

Zendamateurs Hilde en Koos Sportel. Links hun officiële aanroepcodes.

Inzet: de zolder lijkt wel een commandocentrum.

FOTO: S AD

zo'n 16.000 kilometer van Nederland.” Hij is een pionier gebleven, wordt duidelijk op de bovenste verdieping van hun woning.

Na het beklimmen van de zoldertrap stuit je op een elektronisch beveiligd hekwerk, waarachter zich een soort commandocentrum bevindt. Dát verklaart de aanwezigheid van die camera.

Planken rondom zijn gevuld met apparatuur en gereedschap. Monitors, waarop je degene aan de andere kant van de wereld niet alleen kunt horen, maar ook zien, en

schermpjes met 'hartslagmeters' roepen associaties op met een operatiekamer. Dit noemt Koos zijn 'maakafdeling'.

In de schuur staan aggregaten, voor noodstroom. Want ja, met al dat spul in huis, kan er een keer wat knappen.

Eén van de grootste projecten die Koos onder handen heeft gehad, was een 'lineaire eindversterker'. Daar zat tweeënhalf jaar werk in. „Ik kon met duizend watt de ether in. Dat was in de jaren negentig, nu wordt zo'n versterker zelden meer gebruikt. Zo gaat dat dus: is het werk klaar, dan ga je weer naar het volgende.”

Niet alle oude technieken belanden op de vuilnisbelt. Het 'heen-

en-weertje' of het 'maanbonzen', zoals het seinen via het hemellichaam vroeger werd genoemd, komt op moderne wijze weer tot leven; via een grote schotel in Dwingeloo en met behulp van internet. Heel leuk vinden Koos en Hilde het contact met ruimtevaarders van het spacelab, van wie menigeen zendamateur is. Zenden kan, bij rampen, ook levens redden. „Na de aardbeving in Haïti, toen alles platlag, coördineerden zendamateurs de eerste reddingsacties.”

Wat staat daar trouwens op de hoek van de tafel? Een morsesleutel? Koos glimlacht. „Dat is niet alleen nostalgie. Als het weer slecht is, kun je altijd nog morse seinen.”